

DF-001-0014106

Seat No. _____

Second Year B. A. (CBCS) (Sem. IV) Examination

April / May - 2015

**Philosophy : Paper - VIII
(Elective - II)**

Faculty Code : 001

Subject Code : 0014106

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

1 M.C.Q.

20

- (1) અપ્રમા કેટલી છે ?
- (A) ત્રણ (B) બે
(C) સાત (D) ચાર
- (2) નીચેમાંથી કયા અનુમાનના પ્રકાર નથી ?
- (A) પૂર્વવાટ - શેષવાટ
(B) સ્વાર્થ - પરાર્થ
(C) સામાન્ય લક્ષણ - જ્ઞાન લક્ષણ
(D) સોપાધિક - નિરૂપાધિક
- (3) વૈશેષિક દર્શન અનુસાર દ્રવ્ય કેટલા ?
- (A) નવ (B) બાર
(C) પાંચ (D) સાત
- (4) વૈશેષિક દર્શન અનુસાર પદાર્થ કેટલા ?
- (A) નવ (B) બાર
(C) સાત (D) આઠ
- (5) ન્યાય વૈશેષિક દર્શનો -
- (A) સત્કાર્યવાદી છે (B) વિવર્તવાદી છે
(C) અસત્કાર્યવાદી છે (D) શૂન્યવાદી છે

- (6) સાંખ્યદર્શન -
- (A) અદ્વૈતવાદી છે (B) અનેકત્વવાદી છે
(C) ઈશ્વરવાદી છે (D) વ્યવહારવાદી છે
- (7) યોગદર્શન અનુસાર ચિત્તની અવસ્થાઓ -
- (A) પાંચ છે (B) સાત છે
(C) નવ છે (D) ત્રણ છે
- (8) નીચેમાંથી શું અષ્ટાંગ યોગમાં નથી ?
- (A) યમ (B) આસન
(C) ધારણા (D) પ્રતિમા
- (9) અનુપલબ્ધિ એટલે -
- (A) કંઈ ન મળવું (B) બધું જ શૂન્ય છે
(C) અભાવનું જ્ઞાન (D) સિદ્ધિ ન મળવી
- (10) મીમાંસા દર્શન -
- (A) પરતઃ પ્રામાણ્યવાદી છે
(B) સ્વતઃ પ્રામાણ્યવાદી છે
(C) વેદ વિરોધી છે
(D) કશું નહીં
- (11) મીમાંસા અનુસાર શબ્દ -
- (A) અનિત્ય છે (B) ક્ષણિક છે
(C) નિત્ય છે (D) કંઈ નહીં
- (12) મીમાંસા દર્શન
- (A) ઈશ્વરવાદી છે (B) અનિશ્વરવાદી છે
(C) વેદ-વિરોધી છે (D) દેવ-વિરોધી છે
- (13) શંકરાચાર્ય અનુસાર બ્રહ્મ
- (A) સગુણ છે (B) સચ્ચિદાનંદ છે
(C) અભાવરૂપ છે (D) અસત્ છે

- (14) શંકરાચાર્ય અનુસાર જગત -
- (A) સત્ય છે (B) મિથ્યા છે
(C) પૂર્ણ છે (D) કશું નહીં
- (15) શંકરાચાર્ય અનુસાર માયા -
- (A) વિવરણ શક્તિ ધરાવે છે
(B) વિવેચન શક્તિ ધરાવે છે
(C) ઈશ્વરની શાશ્વત શક્તિ છે
(D) કશું નહીં
- (16) નીચેમાંથી કયું પંચાવયવી અનુમાનનું ઘટક નથી ?
- (A) પ્રતિજ્ઞા (B) ઉપનય
(C) ઉપમાન (D) નિગમન
- (17) સાંખ્ય દર્શન -
- (A) અસત્કાર્યવાદી છે (B) વિવર્તવાદી છે
(C) સત્કાર્યવાદી છે (D) શૂન્યવાદી છે
- (18) સાંખ્ય દર્શનનો ઉત્ક્રાંતિવાદ -
- (A) બે તત્ત્વોનો બનેલો છે
(B) ચાર તત્ત્વોનો બનેલો છે
(C) ત્રણ તત્ત્વોનો બનેલો છે
(D) ચોવિસ તત્ત્વોનો બનેલો છે
- (19) સાંખ્ય અનુસાર પ્રકૃતિ -
- (A) ત્રિગુણાત્મિકા છે (B) ચેતનરૂપ છે
(C) જલરૂપ છે (D) કશું નહીં
- (20) સાંખ્ય અનુસાર પુરુષ -
- (A) ઈશ્વરરૂપ છે (B) એક છે
(C) અનેક છે (D) બે છે

2 ન્યાયદર્શન અનુસાર ઈશ્વરના અસ્તિત્વની કોઈ પણ એક સાબિતી લખો અને તપાસો. 10

અથવા

2 વૈશેષિક દર્શન અનુસાર 'અભાવ' પદાર્થની ચર્ચા કરો. 10

3 વૈશેષિક દર્શન અનુસાર દ્રવ્ય અને ગુણ પદાર્થો સમજાવો. 10

અથવા

3 યોગના અંતરંગ સાધનો વર્ણવો. 10

4 (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (એક) 8

(1) ન્યાય અનુસાર અનુમાન પ્રમાણ

(2) સમવાય

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (એક) 8

(1) અર્થાપત્તિ

(2) સત્કાર્યવાદ

5 ટૂંકમાં જવાબ આપો : (બે) 14

(1) વૈશેષિક દર્શન અનુસાર કર્મના પ્રકારો જણાવો.

(2) યોગમાં આસનોનું મહત્ત્વ સમજાવો

(3) સાંખ્યનો દ્વૈતવાદ સમજાવો.

(4) 'શક્તિ' અને 'અપૂર્વ'નો સિદ્ધાંત સમજાવો.

ENGLISH VERSION

1 M.C.Q.

20

- (1) How many Apramas are there ?
  - (A) Three
  - (B) Two
  - (C) Seven
  - (D) Four
- (2) Which from the following are not the type of inference ?
  - (A) Purvavat - Sheshavat
  - (B) Swartha-Parartha
  - (C) Samanyalakshana - Jnanalakshana
  - (D) Sopadhika - Nirupadhika
- (3) How many categories are there according to Vaisheshika system ?
  - (A) Nine
  - (B) Twelve
  - (C) Five
  - (D) Seven
- (4) How many substances are there according to Vaisheshika system ?
  - (A) Nine
  - (B) Twelve
  - (C) Seven
  - (D) Eight
- (5) Nyaya-Vaisheshika systems
  - (A) are Satkaryavadi
  - (B) are Vivartavadi
  - (C) are Asatkaryavadi
  - (D) are Nihilist
- (6) Sankhya system
  - (A) is non-dualist
  - (B) is Pluralistic
  - (C) is Theistic
  - (D) is Pragmatist

- (7) The states of Chitta as per Yoga system
(A) are five (B) are seven
(C) are nine (D) are three
- (8) What from the following is not in Eightfold Path ?
(A) Yama (B) Asana
(C) Dharana (D) Pratima
- (9) Non-cognition means
(A) Not to get anything
(B) Every thing is zero
(C) The knowledge of Non-Existence
(D) Not to get achievement
- (10) Mimansa system is
(A) Paratah Pramanyavadi
(B) Swatah Pramanyavadi
(C) Anti vedic
(D) Nothing
- (11) Testimony as per Mimansa
(A) is non-eternal (B) is Momentary
(C) is eternal (D) Nothing
- (12) Mimansa system
(A) is Theistic (B) is Atheistic
(C) is Anti-vedic (D) is Against deities
- (13) Brahman according to Shankaracharya
(A) is Saguna (B) is Sacchidananda
(C) is non-existent (D) is unreal

- (14) The world according to Shankaracharya
(A) is real (B) is unreal
(C) is perfect (D) Nothing
- (15) Maya according to Shankaracharya
(A) has vivaranshakti
(B) has vivechanashakti
(C) is the eternal energy of god
(D) Nothing
- (16) What from the following is not the factor of fivefold inference ?
(A) Pratijna (B) Upanaya
(C) Upamana (D) Conclusion
- (17) Sankhya system
(A) is Asatkaryavadi (B) is Vivartavadi
(C) is Satkaryavadi (D) is Nihilist
- (18) Sankhya Evolutionism
(A) is made up of two elements
(B) is made up of four elements
(C) is made up of three elements
(D) is made up of twenty four elements
- (19) Nature according to Sankhya
(A) is Trigunatmika
(B) is conscious
(C) is watery
(D) Nothing
- (20) The purusha as per Sankhya
(A) is like a god (B) is one
(C) are many (D) are two

2 Write and verify any one proof for the existence of God as per Nyaya. **10**

OR

2 Discuss non-existence category according to Vaisheshika system.

3 Explain substance and quality as the category as per Vaisheshika system. **10**

OR

3 Describe the Internal means to yoga. **10**

4 (a) Write short note : (any one) **8**

(1) Inference as per Nyaya

(2) Inherence

(b) Write short note : (any one) **8**

(1) Postulation

(2) Satkaryavada

5 Answer any two from the following in brief : **14**

(1) State the types of action as per Vaisheshika system

(2) Explain the importance of postures in Yoga

(3) Explain Sankhya Dualism

(4) Explain the principle of Shakti and Apurva.
